

عنوان مقاله:

اسباب اجمال در قرآن مبین از منظر جلال الدین سیوطی

محل انتشار:

کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسنده:

سعید فخاری - استادیار دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر اراک

خلاصه مقاله:

پژوهش حاضر، به بررسی اسباب و عوامل اجمال در قرآن مبین پرداخته است. مجمل به لفظ فاقد معنای روشن اطلاق می شود، در اصطلاح لفظی است که معنای آن روشن نباشد و میان دو یا چند احتمال مردد باشد، و معلوم نباشد منظور گوینده کدام یک از آنهاست، البته قرینه ای نیز در کار نباشد. به دیگر سخن، از حالات عارض بر لفظ، اجمال آن است. در یک تقسیم بندی اصولیان بر آنند که هر گاه برای معنای یک لفظ، گویند. و هرگاه دو احتمال را برتابد، یکی راجح و آن دیگری مرجوح باشد. طرف راجح را «نص» بیش از یک احتمال داده نشود، آن را گویند. در مقابل «مجمل» نامند. و چون دو احتمال معنایی، از هر نظر مساوی باشد، لفظ را «موول» و طرف مرجوح را «ظاهر»، به صیغه اسم مفعول - بیان شده، آشکار و پیدا شده است، لفظی است که دلالتش بر منظور متکلم - ذاتا یا به کمک غیر - «مبین» - روشن و واضح باشد. دلالت کلام بر منظور متکلم به یقین روشن است، و احتمال خلاف در آن، «نص» از مصادیق مبین هستند زیرا در «ظاهر» و «نص» نمی شود، و دلالت ظاهر، بر منظور متکلم روشن است، اگر چه احتمال خلاف در آن می رود، که به این احتمال اعتنایی نمی شود. (النحل، 89) «تبیانا لكل شيء» سخن در اینجا است که قرآن کریم که مبین است، و متن خود را تبیان هر چیزی معرفی می کند کدام است؟ به دنبال پاسخ به این «مبین» در آیات قرآن «اجمال» در آن از چه روی است؟ و اسباب و دلایل «مجمل» وجود آیات اعتماد شده، و به تحلیل محتوایی اسباب و دلایل اجمال در قرآن کریم پرداخته شده است.

کلمات کلیدی:

مجمل، مبین، اسباب اجمال، علوم قرآنی، سیوطی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/300925>

